

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Łęczczok

Kod krajobrazu: 24-318.50-006

Położenie administracyjne: Gmina Nędza, Powiat raciborski; Gmina Racibórz, Powiat raciborski

**Katowice, Warszawa
2025**

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Krajobraz kompleksu stawów objętych ochroną w ramach rez. Łęczok (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Łęczczok
ID	6
Kod krajobrazu	24-318.50-006
Typ, podtyp krajobrazu	6a - Sztuczne zbiorniki wodne
Typ rzeźby terenu*	G - Krajobrazy dolin
Kod mezoregionu*	318.50
Nazwa mezoregionu*	Brama Raciborska
Typ krajobrazu naturalnego*	Dolin i Obniżeń
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Zalewowych den dolin - akumulacyjne: Równin zalewowych w terenach nizinnych i wyżynnych
Kod podokręgu geobotanicznego*	B.5.4.e
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Doliny Odry "Ujście Olzy - Krapkowice (29-125 km)"
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	3
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Nadrzeczny łęg jesionowo-wiązowy
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.6
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Dolina Górnej Odry
Położenie administracyjne	Gmina Nędza, Powiat raciborski; Gmina Racibórz, Powiat raciborski
Powierzchnia (ha)	537,57

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - sztuczne zbiorniki wodne, obejmujący kompleks zbiorników wodnych, stawów hodowlanych, chronionych w postaci jednego z największych w województwie śląskim rezerwatu przyrody Łęczczok, z prowadzoną od XIII w. gospodarką rybacką, obejmujący także kompleksy lasów łęgowych, grądowych i olsów oraz łąk.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu z kryterium dotychczasowej ochrony prawnej;
- zastosowania algorytmu z kryterium unikatowości ze względu na udział procentowy obszarów chronionych;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na bardzo wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe. Jednostka, w tym zwłaszcza rezerwat przyrody Łęczczok stanowi jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów województwa śląskiego, o wysokim stopniu naturalności, a kompleks stawów jest świadectwem działalności Cystersów i stanowi element dziedzictwa kulturowego regionu.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Obszar objęty 3 formami ochrony przyrody: Specjalnym Obszarem Ochrony Natura 2000 Stawy Łęczczok PLH240010, rezerwatem przyrody Łęczczok oraz Parkiem Krajobrazowym „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Obejmuje zbiorowiska roślinne, takie jak grąd subkontynentalny z drzewostanami dębowo-grabowymi z domieszką lipy drobnolistnej, z chronionymi gatunkami takimi jak lilia złotogłów, barwinek pospolity, bluszcz pospolity czy marzanka wonna; łęg jesionowo-wiązowy będący najlepiej zachowanym i najbardziej charakterystycznym zespołem śląskiej części doliny Odry; ols porzeczkowy z porzeczką czarną, turzycą długokłosą i karbieńcem pospolitym; kwaśna dąbrowa z dębem szypułkowym i brzozą pospolitą. Do zbiorowisk roślinności wodnej i przybrzeżnej należy zaliczyć zespół kotewki orzecha wodnego, lilii wodnych oraz zespoły szuwarowe. Obecne są także cenne zbiorowiska łąkowe (m. in. trzęślicowe i rajgrasowe). Flora reprezentowana jest przez ponad 500 gatunków roślin naczyniowych, z czego 22 objęte są ochroną (m. in. kotewka orzech wodny, storczyk szerokolistny, strzałka wodna, salwinia pływająca, grzybień biały, grązel żółty). Bytuje tam około 200 gatunków ptaków, z czego około 120 lęgowych, w tym 24 gatunki dyrektywowe. Istotnym walorem są także przygróblowe aleje, obejmujące kilkaset drzew o wymiarach pomnikowych (dębów, buków, lip).

Walory kulturowe

Jednostka obejmuje kompleks ośmiu stawów (o łącznej powierzchni 247 ha) - Salm Duży, Salm Mały, Babiczak, Tatusiak, Grabowiec, Ligotnik, Brzeziniak i Markowiak. Stawy hodowlane ułożone są w systemie łańcuskowym, równoległym do rzeki Łęgoń. Zasilanie stawów w wodę odbywa się przez dwa strumienie. Stawy istnieją już od XIII wieku, a od XIV w. wykorzystywane były do hodowli ryb przez rudzkich Cystersów. Obecnie prowadzona jest na nich ekstensywna gospodarka rybacka. W południowej części, między stawami Grabowiec oraz Brzeziniak znajdują się pozostałości dworku myśliwskiego z 1781 r. Przez obszar przebiega szlak kulturowy Śląsko-Morawska Droga św. Jakuba.

Fizjonomia krajobrazu

Komponowany krajobraz historyczno-kulturowy z przedpolami ekspozycji w postaci stawów oraz ścianami wewnątrz w postaci starodrzewia na groblach. Bardzo wysokie walory fizjonomiczne. Aleje nagroblowe stanowią osie widokowe na otaczające stawy. Na stawie Salm Duży znajduje się platforma widokowa, a przy stawie Babiczak wieża obserwacyjna. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czerwony Szlak Husarii Polskiej z Będzina do Krzanowic, upamiętniający przemarsz wojsk króla Jana III Sobieskiego na Wiedeń, niebieski Szlak Młodości Eichendorffa oraz żółty Szlak Polskich Szkół Mniejszościowych, przebiegający z Chałupek do Bierawy i jedna trasa rowerowa 344-Z. Wytyczono tam też sześć ścieżek dydaktycznych związanych z rezerwatem przyrody.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Staw Babiczak z koncentracją ptaków na jesiennych przelotach. Zróżnicowana roślinność brzegów i wysp (fot. Radosław Wróbel)

ZDJĘCIE NR 2

Szerokie przedpole widokowe tworzone przez taflę wodną. Na horyzoncie Babice. (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 3

System stawów rozdzielonych groblą. Widoczne kępy roślinności wysokiej (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 4

Staw Brzeźnik z poszarpaną linią brzegową i groblą. (fot. Jakub Botwina)

ZDJĘCIE NR 5

Staw Salm Duży z kolonią ptaków na przelotach jesiennych (fot. Radosław Wróbel)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

